

Deze week in het lobbymemo:

Verslagen Tweede Kamer

- Debat staatscommissie demografische ontwikkelingen
- Debat over het rapport van de parlementaire enquêtecommissie Fraudebeleid en Dienstverlening: 'Blind voor mens en recht'
- Voortzetting debat over invoering correctief bindend referendum
- Tweeminutendebat Hersteloperatie kinderopvangtoeslag (CD 7/11)
- Commissiedebat Spoor
- Commissiedebat waterstof, groen gas
- Commissiedebat Participatiewet
- Commissiedebat desinformatie en digitale inmenging

Stemmingen

- Er waren afgelopen week geen stemmingen

Eerste Kamer

Commissieagenda Tweede Kamer

Plenaire agenda Tweede Kamer

Brussel

- Komende voorstellen Europese Commissie
- Consultaties Europese Commissie
- Agenda Congres Raad van Europa

Debat staatscommissie demografische ontwikkelingen

Dit betreft de tweede termijn van het eerder afgebroken debat. Er waren maar liefst drie ministers bij aanwezig, Van Hijum (SZW, het meeste aan het woord), aangevuld door Keijzer (VRO) en Faber (asiel).

Vergrijzing

De gevolgen van vergrijzing stonden centraal in veel bijdragen. Kamerleden benadrukten de noodzaak om voorzieningen toekomstbestendig te maken en financiële druk te verlichten:

- De VVD stelde voor om langer doorwerken te stimuleren door werkvormen flexibeler te maken, zodat ouderen langer kunnen bijdragen aan de arbeidsmarkt.
- De SGP benadrukte dat vergrijzing vraagt om structurele hervormingen in het pensioenstelsel en de zorginfrastructuur, waarbij ook gekeken moet worden naar de houdbaarheid van sociale voorzieningen.
- De SP richtte zich op de druk op de zorg en stelde dat zorginfrastructuur fors moet worden uitgebreid, vooral in regio's waar de vergrijzing het hardst toeslaat.
- GroenLinks/PvdA wees op het belang van voldoende betaalbare seniorenwoningen en levensloopbestendige woningen, zodat ouderen langer zelfstandig kunnen blijven wonen.
- BBB benadrukte dat krimpregio's disproportioneel worden getroffen door vergrijzing en riep op tot specifieke ondersteuning voor deze gebieden.

Migratie

Migratie was een verdeeld thema in het debat:

- De SGP pleitte voor een migratiewet met richtgetallen en bandbreedtes, zodat Nederland grip kan krijgen op migratiestromen. Deze cijfers moeten jaarlijks geëvalueerd worden.
- De VVD sloot zich daarbij aan en benadrukte dat migratie niet alleen een economische kwestie is, maar ook een maatschappelijke impact heeft, zoals op huisvesting, zorg en integratie.
- DENK verzette zich fel tegen richtgetallen voor migratie en waarschuwde dat dit leidt tot polarisatie en stigmatisering. Zij pleitten voor een focus op inclusie en bestrijding van discriminatie, met bijzondere aandacht voor arbeidsmarktdiscriminatie.
- PVV pleitte voor een volledige stop op niet-westerse migratie, met als argument dat migratie de Nederlandse samenleving en cultuur onder druk zet.
- FVD stelde dat het huidige beleid leidt tot een onomkeerbare verdunding van de Nederlandse identiteit en waarschuwde dat Nederland zijn culturele eigenheid dreigt te verliezen.
- GroenLinks/PvdA benadrukte dat migratie een realiteit is die goed gemanaged moet worden, met aandacht voor integratie en sociale cohesie. Ze legden de nadruk op de relatie tussen klimaatverandering en migratiestromen en riepen op tot een internationale aanpak.

Sociale samenhang

Sociale samenhang was een thema dat direct verbonden werd aan migratie, vergrijzing en diversiteit:

- DENK benadrukte dat sociale cohesie essentieel is voor een vreedzame samenleving en dat dit alleen bereikt kan worden door inclusie en gelijke kansen. Zij riepen op tot intensievere bestrijding van discriminatie, met speciale aandacht voor arbeidsmarktdiscriminatie en onderwijssegregatie.

- GroenLinks/PvdA stelde dat een diverse samenleving een verrijking is, mits er voldoende aandacht is voor integratie en het voorkomen van uitsluiting. Zij benadrukten het belang van goed onderwijs en gelijke kansen als basis voor sociale cohesie.
- De SGP en PVV uitten zorgen over het verlies van gedeelde normen en waarden door toenemende diversiteit. Zij benadrukten het belang van assimilatie en een gedeelde nationale identiteit om polarisatie tegen te gaan.
- BBB waarschuwde dat krimpregio's vaak de grootste klappen opvangen als het gaat om bevolkingskrimp en verlies van sociale voorzieningen, wat de cohesie in kleine gemeenschappen onder druk zet. Zij pleitten voor meer ondersteuning van deze gebieden om sociale samenhang te waarborgen.

De ministers bevestigden dat sociale cohesie een prioriteit blijft binnen het kabinetsbeleid en dat er aandacht is voor inclusie en het tegengaan van polarisatie.

Gezinsbeleid

Het dalende geboortecijfer werd als een urgente uitdaging gezien door veel partijen:

- De SGP wees op de wens van veel gezinnen om meer kinderen te krijgen, wat wordt belemmerd door hoge woon- en kinderopvangkosten. Zij riepen op tot gezinsvriendelijk beleid dat deze barrières wegneemt.
- Het CDA sloot zich hierbij aan en pleitte voor betaalbare woningen voor jonge gezinnen en betere verlofregelingen.
- D66 benadrukte het belang van flexibele werkregelingen en een bredere beschikbaarheid van kinderopvang.
- De SP waarschuwde dat woningnood een van de belangrijkste redenen is dat jonge mensen gezinnen uitstellen. Ze drongen aan op versnelde woningbouw, specifiek gericht op jonge huishoudens.
- BBB wees op de problemen in krimpregio's, waar gebrek aan voorzieningen en betaalbare woningen het starten van gezinnen bemoeilijkt.

Overig

- Onderwijs en sociale cohesie: GroenLinks/PvdA en DENK benadrukten dat sociale cohesie alleen behouden kan blijven door gelijke kansen te bieden in het onderwijs en discriminatie krachtig te bestrijden. DENK vroeg specifiek om intensivering van integratieprogramma's.
- Regionale ongelijkheid: BBB wees op de grote verschillen tussen stedelijke en landelijke gebieden, waarbij plattelandsregio's vaker te maken hebben met bevolkingskrimp en afnemende voorzieningen.
- Klimaat en migratie: GroenLinks/PvdA legde een verband tussen klimaatverandering en migratiestromen. Zij riepen op tot een actieve rol van Nederland in het ondersteunen van herkomstlanden om migratie te verminderen.

Reacties van de ministers

Minister Keijzer (VRO)

- Woningbouw en gezinsbeleid:
 - Keijzer benadrukte dat de woningnood een van de grootste obstakels is voor gezinsvorming. Ze gaf aan dat het kabinet werkt aan het versnellen van de bouw van betaalbare woningen, specifiek gericht op jonge gezinnen.
 - Ze wees op de noodzaak van regionale maatwerkoplossingen, met name in krimpregio's waar zowel vergrijzing als woningtekorten druk uitoefenen op de voorzieningen.

- Vergrijzing en huisvesting:
 - De minister sprak over de groeiende behoefte aan levensloopbestendige woningen, zodat ouderen langer zelfstandig kunnen wonen en de doorstroming op de woningmarkt wordt bevorderd. Ze gaf aan dat hiervoor specifieke subsidies beschikbaar worden gesteld.

Minister Van Hijum (SZW)

- Arbeidsmarkt en migratie:
 - Van Hijum erkende de noodzaak van arbeidsmigratie voor bepaalde sectoren, zoals de zorg en techniek, maar benadrukte dat migratie beheersbaar moet blijven. Hij stond open voor het idee van richtgetallen met bandbreedtes, zoals voorgesteld door de SGP, maar benadrukte dat dit goed afgestemd moet worden op de economische behoefte en sociale draagkracht.
 - Hij benadrukte dat betere integratie en gelijke kansen voor migranten essentieel zijn, en kondigde maatregelen aan om arbeidsmarktdiscriminatie aan te pakken.
- Sociale cohesie:
 - Van Hijum wees op het belang van inclusie en benadrukte dat discriminatie op de arbeidsmarkt en in de samenleving stevig wordt aangepakt. Hij stelde dat een inclusieve samenleving cruciaal is voor het behoud van sociale cohesie.
- Vergrijzing:
 - Hij sprak over de noodzaak van langer doorwerken en flexibiliteit op de arbeidsmarkt. Het kabinet werkt aan maatregelen om oudere werknemers te ondersteunen en hen in staat te stellen langer te blijven werken.

Minister Faber (Asiel en Migratie)

- Migratiebeleid:
 - Minister Faber benadrukte dat het kabinet werkt aan een strikter en beheerster migratiebeleid. Ze ging in op de voorstellen voor richtgetallen en gaf aan dat het kabinet openstaat voor verdere verkenning, mits de uitvoerbaarheid gewaarborgd blijft.
 - Ze waarschuwde dat migratie ook binnen de Europese context moet worden bekeken, en dat Nederland afhankelijk is van Europese afspraken en samenwerkingen.
- Asielbeleid:
 - Ze sprak over de druk op het opvangsysteem door hoge instroomcijfers en benadrukte dat het kabinet werkt aan het verbeteren van de efficiëntie van asielprocedures. Ze gaf aan dat meer samenwerking nodig is met gemeenten om de opvangcapaciteit beter te spreiden.
- Sociale cohesie en integratie:
 - Faber benadrukte het belang van effectieve integratieprogramma's om nieuwkomers sneller te laten meedoen in de samenleving. Ze noemde taalonderwijs, werk en huisvesting als cruciale factoren voor succesvolle integratie.

Ingediende moties

- Motie van het lid Flach c.s. over het in kaart brengen van mogelijkheden voor een positief gezinsbeleid en het wegnemen van belemmeringen voor ouders
- Motie van het lid Ergin over geen richtgetallen koppelen aan de hoeveelheid mensen met een migratieachtergrond in Nederland
- Motie van het lid Ergin over uitspreken dat alle Nederlanders ongeacht hun migratieachtergrond welkom en waardevol zijn

- Motie van het lid Ergin over het niet uitvoeren van de motie-Becker over het bijhouden van gegevens over de culturele en religieuze normen en waarden van Nederlanders met een migratieachtergrond
- Motie van het lid Timmermans c.s. over het rapport van de Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen integraal overnemen en vierjaarlijks een Staat van de Demografie opstellen
- Motie van de leden Timmermans en Dijk over een algemene maatregel van bestuur houdende een uitzendverbod voor de vleesverwerkende industrie, glastuinbouw en distributie
- Motie van de leden Timmermans en Dijk over een actueel overzicht publiceren van uitzendbedrijven die door de Arbeidsinspectie beboet zijn op grond van de Wet aanpak schijnconstructies
- Motie van het lid Dijk over streven naar een migratiesaldo van 40.000 mensen per jaar en voorstellen hiervoor met verschillende bandbreedtes voor de Voorjaarsnota 2025 naar de Kamer zenden
- Motie van de leden Dijk en Timmermans over voor de Voorjaarsnota een onderzoek naar tewerkstellingsvergunningen met de Kamer delen
- Motie van het lid Dijk over de verdienmodellen van commerciële asiel- en noodopvang stoppen
- Motie van het lid Dijk over voor de zomer een aanpak aan de Kamer voorleggen om segregatie in de meest gesegregeerde rijke wijken tegen te gaan
- Motie van het lid Koekkoek over een plan van aanpak op basis van best practices uit de EUREGIO en andere Europese lidstaten om internationale studenten en talent voor Nederland te behouden
- Motie van het lid Koekkoek over deelnemen aan de EU Talent Pool en zich in Europees verband hardmaken voor de toegankelijkheid daarvan voor vakmigranten
- Motie van het lid Van der Plas over in het beleid rekening houden met de grote waarde die arbeidsmigranten die praktische werkzaamheden verrichten, toevoegen aan onze economie en voedselproductie
- Motie van het lid Van der Plas over overheidsbeleid, wetgeving en regelgeving toetsen op economische, maatschappelijke en sociale gevolgen voor het platteland
- Motie van het lid Omtzigt over in een demografisch scenario inzichtelijk maken wat richting 2070 de effecten zijn van een total fertility rate van 0,7 tot 1,2 op de sociale zekerheid, de arbeidsmarkt, het zorgstelsel en de woningmarkt
- Motie van het lid Omtzigt over na het aantreden van een kabinet een Staat van de Demografie publiceren en een plek in de rijksbegroting opnemen om deze publicatie en de benodigde kennisinfrastructuur structureel te borgen
- Motie van het lid Boon over uitspreken dat migratie geen structurele oplossing is voor het opvangen van de vergrijzing
- Motie van het lid Vijlbrief c.s. over de Kamer voor de begroting SZW een toekomstvisie op de economie doen toekomen
- Motie van het lid Vijlbrief c.s. over het advies van de Adviesraad Migratie opvolgen om een bredewelvaartstoets voor de toelating van arbeidsmigranten van buiten de EU in te voeren
- Motie van het lid Bikker c.s. over de Kamer concreet informeren over hoe en wanneer het kabinet komt tot een bandbreedte voor het arbeidsmigratiesaldo inclusief beleidsvoorstellen hiertoe
- Motie van het lid Bikker c.s. over een duidelijke visie op EU-arbeidsmigratie en inzetten op afspraken over arbeidsmigratie met lidstaten
- Motie van de leden Becker en Bontenbal over binnen de EU aandringen op het opnemen van een EU-equivalent van de Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen in het werkprogramma van de nieuwe Commissie
- Motie van de leden Becker en Dijk over een extra inzet binnen de budgettaire kaders van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid op integratie en sociale cohesie

Debat over het rapport van de parlementaire enquêtecommissie Fraudebeleid en Dienstverlening: 'Blind voor mens en recht'

Wat gaat de regering doen met de aanbevelingen uit het rapport van de parlementaire enquêtecommissie Fraudebeleid en Dienstverlening? De Kamer debatteerde op woensdag 15 januari met minister Van Hijum (Sociale Zaken en Werkgelegenheid), staatssecretaris Palmen (Herstel en Toeslagen), minister Uitermark (Binnenlandse Zaken) en staatssecretaris Struycken (Rechtsbescherming). Aan het debat namen deel: Stultiens (GL-PvdA), Dijk (SP), Van Baarle (Denk), Ceder (CU), Sneller (D66), Inge van Dijk (CDA), Koekkoek (Volt), Van Eijk (VVD), Edgar Mulder (PVV), Omtzigt (NSC), Flach (SGP), Kostic (PvdD) en Rijkers (BBB).

In het rapport [Blind voor mens en recht](#) deelt de enquêtecommissie haar bevindingen over het ontstaan van de toeslagenaffaire. Grondrechten zijn geschonden, de rechtsstaat is terzijde geschoven in het fraudebestrijdingsbeleid en de staatsmachten zijn blind geweest voor mens en recht. De commissie doet negentien aanbevelingen, zoals meer oog voor mensen in het overheidsbeleid en afschaffing van het toeslagenstelsel.

De Kamer debatteerde eerder, op [23](#) en [25 april](#) 2024, met de enquêtecommissie over het rapport. Een ruime Kamermeerderheid heeft toen in een [motie](#) uitgesproken dat alle aanbevelingen van de commissie overgenomen zouden moeten worden.

Uitvoering aanbevelingen

De aanbevelingen zijn nog niet uitgevoerd, worden nog onderzocht of zijn gelijk in de prullenbak gekieperd, stelt Stultiens (GroenLinks-PvdA) ontevreden. Hij wil van het kabinet een betere reactie op het rapport. Ceder (ChristenUnie) spoort de regering aan om tempo te maken en woorden om te zetten in daden. Als er bijvoorbeeld niet snel een plan komt voor hervorming van het toeslagenstelsel, komt daar in deze kabinetsperiode waarschijnlijk niets meer van.

In beginsel neemt het kabinet de aanbevelingen over, zegt minister Van Hijum, want het wil het vertrouwen van mensen in een dienstbare overheid en de democratische rechtsstaat herstellen. Maar in de uitwerking maakt het kabinet soms andere afwegingen. Van Hijum vindt dat het kabinet daar goede argumenten voor heeft.

Toeslagenstelsel

De aanbeveling van de commissie om het toeslagenstelsel af te schaffen was heel duidelijk, stelt Sneller (D66) vast, maar staat het kabinet hier wel achter? Er wordt in ieder geval geen haast mee gemaakt en er is geen geld voor gereserveerd, constateert hij.

Toeslagen waren bedoeld om mensen met de laagste inkomens ondersteunen, zegt Flach (SGP), maar ondertussen vallen 6 miljoen mensen onder het stelsel. Zijn ideaal is dat mensen zonder toeslagen kunnen rondkomen, maar dat kost tijd. Het afschaffen van toeslagen zal jaren duren, ziet ook Van Eijk (VVD). Zij wil dat de regering in de tussentijd verbeteringen doorvoert aan het bestaande stelsel, te beginnen met de kinderopvangtoeslag.

Staatssecretaris Palmen ziet brede steun voor afschaffing van het toeslagenstelsel. Maar voor een nieuw stelsel zijn tijd en draagvlak nodig, benadrukt ze. Ook moet het samengaan met een herziening van het belastingstelsel. Het kabinet wil daarop vooruitlopen door bijvoorbeeld de kinderopvang inkomensonafhankelijk te maken en direct te financieren, zodat daar geen toeslag meer voor nodig is.

Menselijke maat

Politici begrijpen de wet- en regelgeving vaak al niet meer, zegt Omtzigt (NSC), en dat geldt dan zeker voor burgers. Het gevolg was dat mensen zijn vermorzeld in de toeslagenaffaire. De problemen met de berekening van WIA-uitkeringen door het [UWV](#) laten volgens Omtzigt zien dat dit weer gebeurt. De overheid moet een bondgenoot zijn voor mensen en niet geleid worden als een bv, betoogt Dijk (SP). Hij laakt het neoliberale denken, dat volgens hem heeft gezorgd voor een onpersoonlijke overheid. Burgers moeten wat hem betreft altijd persoonlijk contact kunnen hebben met de overheid. Als de overheid vastloopt in de uitvoering, zegt Van Dijk (CDA), is er te weinig oog voor de gevolgen voor mensen. Medewerkers in uitvoeringsorganisaties moeten meer ruimte en vertrouwen krijgen om professionele keuzes te maken, gebaseerd op de specifieke situatie van burgers. Ook Rijkers (BBB) pleit voor een cultuuromslag bij de uitvoeringsorganisaties. Het systeem was belangrijker dan de mensen, en dat moet veranderen.

Het kabinet wil in 2025 met de Kamer een wet bespreken die burgers een redelijke termijn geeft om vergissingen te herstellen, zegt minister Van Hijum. Fouten worden dan niet onnodig zwaar bestraft en er wordt rekening gehouden met iemands situatie. Daarnaast krijgen uitvoeringsorganisaties meer ruimte om hun eigen aanpak te bepalen. Van Hijum wil ook dat de politiek meer gaat luisteren naar wat uitvoeringsorganisaties te zeggen hebben over wetgeving. Ze moeten makkelijker aan de bel kunnen trekken over knelpunten. Een cultuuromslag moet meer maatwerk mogelijk maken. Minister Uitermark streeft naar een overheid die weer “menselijk, toegankelijk en dichtbij is”. Het moet eenvoudiger worden om persoonlijk contact met ambtenaren te hebben over overheidsbesluiten. Ook het recht op vergissen hoort daarbij. We mogen niet opnieuw doorslaan in de fraudebestrijding, zegt Mulder (PVV): een foutje mag niet worden uitgelegd als fraude. Maar hij wil ook voorkomen dat de fraudeaanpak te soft wordt, want dat tast het fundament van de sociale zekerheid aan.

Institutioneel racisme

Koekkoek (Volt) vraagt aandacht voor discriminerende algoritmen. Ze wijst in dat verband op de aanbeveling van de enquêtecommissie om het budget van de Autoriteit Persoonsgegevens structureel te verhogen. De “toeslagenmisdaad” heeft het institutioneel racisme van de overheid laten zien, concludeert Van Baarle (DENK). Afkomst en nationaliteit waren onderdeel van risicomodellen, waardoor mensen met een migratieachtergrond disproportioneel vaak zijn gecontroleerd op fraude. Hoe kan nog steeds niet duidelijk zijn hoe er discriminerende criteria in modellen terecht zijn gekomen? Staatssecretaris Palmen wil nog een ultieme poging doen om dat te achterhalen. Verschillende wettelijke kaders verplichten de overheid om discriminatierisico's van modellen te documenteren, zegt minister Uitermark. Oneigenlijk gebruik van nationaliteit en etniciteit in risicoprofielen moet worden teruggedrongen, vindt zij.

Juridische ondersteuning

Een landelijk dekkend netwerk voor hulp en ondersteuning bij sociaaljuridische vraagstukken, hogere vergoedingen voor de sociale advocatuur en ruimere criteria voor gesubsidieerde rechtsbijstand. Verschillende woordvoerders vragen hoe de regering deze aanbevelingen uit het rapport gaat invullen. Kostić (PvdD) vindt dat mogelijkheden voor de meest kwetsbaren om zich te verweren tegen de overheid de hoogste prioriteit moet krijgen. Mensen kunnen voor hulp kosteloos terecht bij voorzieningen zoals het [Juridisch Loket](#), sociaal raadslieden en rechtswinkels. Staatssecretaris Struycken heeft het Juridisch Loket gevraagd om in regio's met minder aanbod van rechtshulp een coördinerende rol te spelen. Een kwartiermaker moet met voorstellen komen voor een landelijk netwerk dat burgers overal in het land toegang geeft tot sociaaljuridische hulp.

Moties

In tweede termijn zijn dertien moties ingediend die [hier](#) zijn te vinden. Op 21 januari wordt er over gestemd.

[gebaseerd op: www.tweedekamer.nl]

Voortzetting debat over invoering correctief bindend referendum

Op 16 januari vond het vervolgdebat plaats over het initiatiefvoorstel van Van Nispen (SP) om een correctief bindend referendum in de Grondwet op te nemen. Dit debat vormde de tweede termijn, waarin zowel de initiatiefnemer als de minister van Binnenlandse Zaken, optredend als adviseur van de Kamer, aan het woord kwamen.

Van Nispen opende met een betoog over de historische betekenis van dit voorstel, dat volgens hem een belangrijke aanvulling is op de parlementaire democratie. Hij benadrukte dat dit referendum burgers de mogelijkheid biedt om wetten te corrigeren die niet het gewenste draagvlak hebben, zonder afbreuk te doen aan de verantwoordelijkheden van de volksvertegenwoordiging. Zijn heldere uiteenzetting en doorzettingsvermogen leverden hem complimenten op vanuit verschillende fracties en de minister.

Complimenten aan Van Nispen

Van meerdere kanten werd waardering uitgesproken voor Van Nispen en zijn inspanningen. Minister Uitermark prees zijn inzet om een fundamenteel onderwerp als het correctief referendum op de politieke agenda te zetten, en noemde het een voorbeeld van lofwaardig initiatiefwetgeving. Sneller (D66) complimenteerde Van Nispen met zijn gedegen beantwoording van vragen en zijn vermogen om de historische context en maatschappelijke relevantie van het referendum te schetsen.

Chakor (GroenLinks-PvdA) uitte haar waardering voor de manier waarop het voorstel is gebaseerd op brede maatschappelijke adviezen, zoals die van de staatscommissie-Remkes. Ook Deen (PVV) prees het wetsvoorstel als een belangrijk middel om de kloof tussen burger en politiek te verkleinen. Helder (BBB) benadrukte de zorgvuldigheid waarmee Van Nispen heeft uitgelegd dat het referendum de democratie kan versterken zonder de parlementaire democratie te ondermijnen.

Gevolgen voor gemeenten

Vanuit de Kamer werden vragen gesteld over de gevolgen voor gemeenten. Het voorstel bevat een bepaling waarmee decentrale overheden, zoals gemeenten en provincies, zelf kunnen beslissen of zij een correctief bindend referendum willen invoeren. Dit werd verdedigd als passend binnen de autonomie van deze bestuurslagen. Van Nispen stelde dat deze “kan-bepaling” gemeenten ruimte geeft, terwijl het initiatief het recht op een correctief referendum landelijk verankert. Hij erkende dat er momenteel een verschil bestaat tussen gemeenten die wel en geen referendumverordening hebben. Een uniform kader vanuit de VNG en het IPO zou gemeenten kunnen ondersteunen bij het harmoniseren van regels. De keuze om een referendum in te voeren blijft echter aan de lokale volksvertegenwoordiging. Het signaal dat het referendum in de Grondwet wordt opgenomen, zou inwoners kunnen motiveren om lokaal actie te voeren voor referenda, aldus Van Nispen.

Een belangrijk aandachtspunt dat hierbij werd genoemd, zijn de drempels voor het aanvragen van een referendum. Van Nispen stelde voor om deze te baseren op de adviezen van de staatscommissie-Remkes: 5.000 verzoeken voor een inleidend verzoek en 400.000 ondersteuningsverklaringen voor een

definitief verzoek. Deze drempels moeten volgens hem laag genoeg zijn om toegankelijkheid te waarborgen, maar hoog genoeg om misbruik te voorkomen.

Rol van de minister

Minister Uitermark gaf aan dat de financiële en organisatorische uitvoerbaarheid van referenda, met name op lokaal niveau, aandacht vraagt. Gemeenten zullen verantwoordelijk zijn voor de organisatie en de kosten van een referendum. De minister liet weten dat er onderzoek loopt naar de kosten van verkiezingen, waarvan de resultaten richting kunnen geven aan de financiële impact van referenda. Zij benadrukte dat het belangrijk is om de uitvoeringswetgeving zorgvuldig vorm te geven en riep de Kamer op om hierover na te denken.

De minister gaf aan dat zij vóór de zomer van 2026 een voorstel voor de uitvoeringswetgeving naar de Kamer wil sturen. In die uitvoeringswet zullen zaken zoals drempels en organisatorische aspecten worden uitgewerkt. Daarnaast waarschuwde zij voor de complexiteit van het combineren van referenda met verkiezingen, wat gemeenten zwaar kan belasten. Vervolgens kondigde de minister aan voor de zomer van dit jaar een hoofdlijnenbrief naar de Kamer te sturen. Deze brief zal de belangrijkste contouren van de uitvoeringswetgeving voor het correctief bindend referendum schetsen. Het doel van deze brief is om alvast inzicht te bieden in de richting die het kabinet op wil met betrekking tot de invulling van zaken zoals de drempels voor het aanvragen en erkennen van een referendum, de organisatorische aspecten van referenda, waaronder de mogelijke combinatie met verkiezingen en de bescherming tegen desinformatie en andere vormen van oneigenlijke beïnvloeding.

Een ander punt dat de minister aanhaalde, is de risico's van desinformatie. Zowel zij als Van Nispen benadrukten dat een referendum alleen goed kan functioneren als kiezers goed geïnformeerd zijn. Zij verwees hierbij naar aankomende Europese regelgeving voor transparantie in politieke campagnes, die ook op referenda van toepassing zal zijn.

Conclusie

Het debat liet zien dat er brede steun bestaat voor het correctief bindend referendum als aanvulling op de democratie, maar dat de uitwerking op lokaal niveau complex zal zijn. De minister benadrukte dat de uitvoeringswetgeving pas materieel effect krijgt als er financiële dekking is en zorgvuldige besluitvorming heeft plaatsgevonden. Gemeenten spelen een cruciale rol in de praktische uitvoering en moeten daarbij goed worden ondersteund.

Dinsdag 21 november zal over het voorstel worden gestemd. De Eerste Kamer neemt het vervolgens in behandeling. De steun daar hangt af van de waardering van de hoofdlijnenbrief, omdat de Eerste Kamer had aangegeven al enig inzicht te willen hebben over de uitvoeringswet vóórdat zij konden beslissen over deze grondwetswijziging.

Tweeminutendebat Hersteloperatie kinderopvangtoeslag (CD 7/11)

Dinsdag 14 januari werd het eind vorig jaar, op 7 november, gehouden debat over de Hersteloperatie Kinderopvangtoeslag plenair afgerond. Het was het eerste optreden in de Kamer van de nieuwe staatssecretaris Palmen. Er werden zes moties ingediend:

- 1452 Motie van het lid [Ergin](#) over bewerkstelligen dat gedupeerde ouders die daarom vragen in alle gevallen inzage krijgen in hun dossier. Oordeel Kamer;
- 1453 Motie van het lid [Dijk](#) over uitzoeken hoeveel het volledig kwijtschelden van schulden bij DUO van jongeren van gedupeerde ouders kost. Ontraden;

- 1454 Motie van het lid [Dijk c.s.](#) over een regeling maken voor het kwijtschelden van DUO-schulden van door het toeslagenschandaal gedupeerde jongeren. Ontraden;
- 1455 Motie van het lid [Dijk](#) over buiten gebaande paden denken om de hersteloperatie te versnellen en zo veel mogelijk dossiers integraal te behandelen. Ontraden;
- 1456 Motie van de leden [Dijk en Inge van Dijk](#) over vóór 1 maart duidelijkheid geven over mogelijke nadere versnellingsstappen voor inzicht in persoonlijke dossiers. Oordeel Kamer;
- 1457 Motie van het lid [Van Eijk c.s.](#) over samen met SGH toewerken naar periodieke controles waarin SGH aantoont dat het interne controleraamwerk bestaat en werkt, en uitkomsten juist en volledig zijn. Oordeel Kamer.

Er wordt op dinsdag 21 januari over de moties gestemd.

Tweeminutendebat Digitale infrastructuur en economie

Donderdag 16 januari werd het commissiedebat van 17 december plenair afgerond. De volgende moties zijn ingediend:

- 26643-1265 Motie [Kathmann c.s.](#) over uitspreken dat Nederland een AI-faciliteit moet opzetten
- 26643-1266 Motie [Kathmann c.s.](#) over een plan maken om voldoende nieuwe trans-Atlantische zeekabels aan te landen in zowel Europees Nederland als Caribisch Nederland
- 26643-1267 Motie [Kathmann c.s.](#) over bij de realisatie van nieuwe intercontinentale zeekabels het kunnen sturen op beschikbaarheid en betaalbaarheid vooropzetten
- 26643-1268 Motie [Vermeer](#) over in de Nederlandse Digitaliseringsstrategie een duidelijke definitie opnemen van soevereiniteit
- 26643-1269 Motie [Vermeer](#) over regie nemen op het effect van een AI-fabriek op het landschap, het energiesysteem, het watergebruik en het benutten van restwarmte

Er wordt op dinsdag 21 januari over de moties gestemd.

Commissiedebat Spoor

Elk debat dat over spoor gaat is in feite een debat over personenvervoer. Indien er al een brief wordt geplaatst op de agenda over het vervoer van gevaarlijke stoffen door de bebouwde omgeving sneeuwt dat meestal onder door discussies over het salaris van de top van de Nederlandse Spoorwegen, vertragingen of de prijs van treinkaartjes. Of dit keer ging het over de veiligheid in de treinen.

Het ministerie van I&W had eind december een brief over het basis en spoor naar de Kamer gestuurd. Deze zou op 22 januari worden behandeld in de procedurevergadering maar kwam op initiatief van de griffie ineens op de agenda van dit debat. VNG en IPO, gesteund door vele gemeenten en enkele provincies waren hier boos over en benaderden vele Kamerleden om het dossier van vervoer van gevaarlijke stoffen over het spoor serieus te nemen of beter, de brieven van de agenda te halen en er een apart debat over te organiseren. Dat laatste werd op verzoek van de VVD aan de commissieleden voorgesteld en is mee ingestemd. Er komt een apart debat over goederenvervoer per spoor. VNG en IPO gaan het verzoek doen aan de Kamer een briefing te wijden aan het dossier door enkele gemeenten en de provincie Noord Brabant praktijk situaties uiteen te zetten.

Commissiedebat waterstof, groen gas

De VNG heeft vooraf een reactie naar de Kamer gestuurd over de energietransitie in de gebouwde omgeving en de onduidelijkheid die er is over de beschikbaarheid van groen gas. Als een warmtenet niet kan en een warmtepomp niet lukt zou groen gas een optie kunnen zijn. Maar dan moet wel duidelijk zijn hoeveel er beschikbaar is en voor wie. Zie ook <https://vng.nl/nieuws/duidelijkheid-nodig-over-beschikbaarheid-van-groen-gas>

Tijdens het commissiedebat over waterstof, groen gas en andere energiedragers ging de meeste tijd op aan de rol en beschikbaarheid van groen gas in de energietransitie in relatie tot de [bijmengverplichting](#) op aardgas en de kosten voor de glastuinbouw. Groen gas wordt gezien als een cruciaal onderdeel van de duurzame energievoorziening (ook buiten de gebouwde omgeving) , maar er zijn nog diverse uitdagingen die besproken werden.

Groen gas als energiebron

Groen gas wordt door alle partijen erkend als een essentieel alternatief in de energietransitie. Het doel om in 2030 jaarlijks 2 miljard kuub groen gas te produceren, werd door de meeste Kamerleden als ambitieus maar noodzakelijk aangemerkt. Nu is het nog maar 280 miljoen kuub.

Vermeer (BBB) benadrukte de rol van mestvergisting als een belangrijke technologie, waarmee jaarlijks tussen 1,5 en 3,5 miljard kuub groen gas geproduceerd zou kunnen worden. Dit kan een significante bijdrage leveren aan de reductie van CO₂-uitstoot en aan de doelen voor 2030. Het CDA wil dat de Regionale energiestrategieën worden opgebroken om groen gas erbij te plaatsen

Kosten en belasting

Een veelbesproken punt was het kostenverschil tussen groen gas en andere energiebronnen. Groen gas is duurder, wat de acceptatie ervan bemoeilijkt.

Erkens (VVD) stelde voor om de energibelasting op groen gas te differentiëren. Dit zou ervoor zorgen dat consumenten en bedrijven eerder voor groen gas kiezen.

Postma (NSC) uitte haar zorgen over de betaalbaarheid van groen gas. Hoewel ze het belang van groen gas erkende, wees ze erop dat zonder fiscale maatregelen het lastig zal zijn om groen gas voor iedereen toegankelijk te maken.

Juridische en beleidsmatige kaders

Het debat omvatte ook de noodzaak van duidelijke regelgeving en tijdige implementatie.

Bontenbal (CDA) beklemtoonde het belang van een snelle invoering van het wetsvoorstel voor de jaarverplichting op groen gas. Hoewel het voorstel met een jaar vertraging van kracht zou worden, riep hij op tot meer daadkracht om de doelen voor 2030 te halen.

Visie op verdeling

De allocatie van het geproduceerde groen gas werd als een cruciaal aandachtspunt gezien. Hierbij ging het met name om de verdeling van groen gas naar sectoren zoals warmtenetten.

Grinwis (CU) vroeg naar een duidelijke visie op de allocatie van groen gas en uitte zorgen over de haalbaarheid van de doelstellingen. Volgens hem is een realistisch stappenplan nodig om het groen gas optimaal te benutten. Flach (SGP) stelt dat de focus op de gebouwde omgeving ligt maar dat gebruik in de mobiliteit meer CO₂ bespaart. De CU (Grinwis) wil dat groen gas wordt gebruikt voor warmtenetten en vraagt de minister of het ook mag worden toebedeeld aan monumentale binnensteden.

Minister Hermans erkende de zorgen van de Kamerleden en benadrukte dat groen gas een centrale rol speelt in de energietransitie. Ze gaf aan dat de regering de productie van groen gas wil stimuleren via subsidies en fiscale prikkels. Met betrekking tot de energiebelasting op groen gas zei de minister dat ze de mogelijkheden voor differentiatie onderzoekt op de bron van biomassa. Ze bevestigde ook dat het wetsvoorstel voor de jaarverplichting groen gas in 2024 wordt ingediend, zodat het in 2025 van kracht kan worden.

Tot slot beloofde ze een duidelijke strategie voor de allocatie van groen gas, waarbij tot 2030 prioriteit wordt gegeven aan sectoren met de hoogste milieuwinst, zoals warmtenetten in de gebouwde omgeving. Over monumentale binnensteden liet ze zich niet uit want er is een groot tekort aan groen gas zei ze. Het gebruik in de gebouwde omgeving is wel in lijn met het klimaatakkoord en zonder het gevaar van een *lock-in* (risico dat je een bron stimuleert waar je later niet van af kan komen. Zoals bij restwarmte van de industrie wordt gevreesd, red). De Ressen worden niet aangepast, dat is te laat stelt de minister.

Commissiedebat Participatiewet

Op donderdag 16 januari debatteerden de leden van de VC SZW met staatssecretaris Nobel over de Participatiewet. Aan het debat namen deel: Tielen (VVD, vz.), Lahlah (GL/PvdA), De Kort (VVD), Welzijn (NSC) Leon de Jong (PVV), Inge van Dijk (CDA), Flach (SGP). Het debat vond plaats tegen de achtergrond van twee wetsbehandelingen die grote invloed hebben op de Participatiewet: de behandeling van Spoor 1 van de Participatiewet in Balans en de [Wet Banenafpraak](#) (gepland in week 4). Kamerleden worstelen daarom met de vraag wat ze in dit debat aan de orde wilden stellen. Ook fracties die normaal gesproken wel aan Participatiewetdebatten deelnemen lieten daarom verstek gaan. Degenen die er wel waren kwamen met bekende punten of namen alvast een voorschotje op de discussie over het hete hangijzer van de taaleis. Al met al was het debat een uur eerder afgerond dan gepland.

Taaleis

De aankondiging van het kabinet om de taaleis toch te willen handhaven in de Participatiewet, was een van de hoofdonderwerpen in het debat. Daan de Kort (VVD), Léon de Jong (PVV) en André Flach (SGP) zijn duidelijk voorstander van de taaleis. Wat de PVV betreft is voldoende beheersing van de Nederlandse taal een voorwaarde om voor een bijstandsuitkering in aanmerking te komen.

Merlien Welzijn (NSC) denkt er 'genuanceerder' over. Die partij zette de deur op een kiertje door ook te wijzen om de vraag of het wenselijk is dezelfde eis aan alle bijstandsgerechtigden op te leggen. Wat hun betreft moet de taaleis een 'uitnodigend' karakter hebben en geen bestraffende. Bovendien wil Welzijn niet dat de discussie over de taaleis tot vertraging in de behandeling van Spoor 1 leidt. De vraag is of de weifelende opstelling van NSC voldoende tegenwicht biedt tegen de stelligheid van VVD en PVV.

De oppositiepartijen onderschrijven de noodzaak dat mensen met een bijstandsuitkering de Nederlandse taal onder de knie krijgen maar zien weinig in een formele eis. Nu al geeft de wet gemeenten voldoende handvatten om van mensen met een uitkering te verlangen dat zij de taal leren. Een eis voegt daar weinig aan toe, vinden ze. Bovendien betoogde Esmah Lahlah, krijgen gemeenten nu al veel te weinig middelen om die taak goed uit te voeren.

Staatssecretaris Nobel had het gemakkelijk. De motie Yesilgöz-Bontebal ([Kamerstuk 36 651 nr. 21](#)) die de Kamer had aangenomen was er immers duidelijk over dat de taaleis moest blijven. Veel zou wat betreft de staatssecretaris afhangen van de manier waarop de taaleis verder wordt uitgewerkt.

Maar ook zonder de motie was Nobel voorstander van de eis. Niet alleen omdat beheersing van de taal de kansen op werk vergroot maar ook voor participatie in de samenleving. Of, zoals De Jong het verwoordde, om 'een colaatje te kunnen bestellen'. Zonder eis gaat dat niet lukken, verwacht Nobel. En ter geruststelling van NSC benadrukte Nobel dat de discussie over de taaleis wat hem betreft Spoor 1 niet hoeft te vertragen.

Meer geld voor uitvoering van de taaleis lijkt niet nodig, aldus de staatssecretaris. Er zijn voldoende initiatieven die al lopen. Bovendien is formeel onderwijs niet de enige oplossing. Op de werkvloer en – zoals Welzijn meldde – 'in het gesprekje met de buurman' leer je de taal ook goed.

Lahlah wees erop dat de overheid zelf ook nog wel wat werk te verzetten heeft en roemde de [terugstuurservice](#) van de gemeente Arnhem. Wat Lahlah betreft zou er daarom ook een 'taaleis voor de overheid' moeten komen. Staatssecretaris Nobel erkende dat de overheid met regelmaat onleesbare documenten produceert maar er alles aan doet om zich te verbeteren. Bovendien ging het zijn portefeuille te boven dus erg veel kon hij niet toezeggen.

Participatiewet in Balans (Spoor 1 en 2)

NSC-Kamerlid Welzijn wil vaart maken met de behandeling van Spoor 1. Daar kon staatssecretaris Nobel zich wel in vinden maar hij merkte ook op dat de planning nu in handen van beide Kamers ligt. Hoe sneller het parlement de wet behandelt, hoe sneller de verbeteringen kunnen worden ingevoerd.

Daan de Kort vond dat aan Spoor 1 nog wel een 21ste verbetering kon worden toegevoegd: de verplichting om een cv te maken voor je een bijstandsaanvraag indient. Dat voorstel deed hij in [De Telegraaf](#) en herhaalde hij nog een keer in het debat. Volgens de staatssecretaris is het nu al zo bij de aanvraag van een uitkering [via Werk.nl van UWV, red.] mensen een overzicht moeten geven van hun opleidingen en eventuele werkervaring. Dat hoeft niet apart in de Participatiewet geregeld te worden maar toch beloofde hij erop terug te komen.

Op verzoek van De Jong (PVV) herhaalde Nobel nog maar eens dat de Kamer voor de zomer voorstellen krijgt voor de fundamentele herziening van de Participatiewet. Want dat die nodig zijn, daar zijn alle partijen wel van overtuigd.

Inge van Dijk (CDA) sprak wel de hoop uit dat de discussies over Spoor 1 en 2 zouden worden gevoerd op basis van de feiten. En dat de Kamer uitgaat van reële verwachting over de mate waarin mensen met een bijstandsuitkering überhaupt in staat zijn om te werken.

Staatssecretaris Nobel kon zich wel vinden in die oproep. 'Als werk (even) niet lukt, moet er een begrijpelijk vangnet zijn', vond hij. Wat hem en De Kort betreft moet de focus naast vereenvoudiging en vertrouwen toch echt 'werk' blijven. "Met goede ondersteuning en oog voor wat mensen wel kunnen."

Voldoende re-integratiemiddelen

Van Dijk waarschuwde, net als Lahlah, dat gemeenten voor adequate begeleiding wel de benodigde middelen moeten krijgen. Zij verwees daarbij naar de VNG die meermaals en vergeefs heeft aangegeven dat de benodigde financiële ruimte ontbreekt om de verbeterde Participatiewet in te voeren. “Wij vinden het wel redelijk onverantwoord deze structurele signalen van de uitvoering naast ons neer te leggen”, aldus Van Dijk.

Haar oproep kreeg weinig bijval van de staatssecretaris die in het Regeerprogramma geen ruimte zag om meer middelen uit te trekken voor de uitvoering. Op verzoek van Van Dijk gaat hij in de uitwerking van Spoor 2 wel kijken of de wijzigingen niet leiden tot extra druk op de uitvoering. Voor de zomer komt hij met deze uitwerkingen.

Jongeren in de bijstand en de zoektermijn voor jongeren

Meerdere Kamerleden, o.a. André Flach (SGP) en De Jong, hebben zorgen over de toename van het aantal jongeren met een uitkering. De staatssecretaris relativeerde de toename – ‘stabiel maar met ca. 40.000 jongeren wel te hoog’ – maar had er geen sluitende verklaring voor. Daarom zegde hij toe voor de zomer uit te zoeken waardoor het komt.

De Kort (VVD) wilde van staatssecretaris Nobel weten wat hij vindt van gemeenten zoals Utrecht die zich niet aan de zoektermijn voor jongeren houden. Nobel vindt het terecht dat gemeenten goed kijken naar de individuele omstandigheden. Als het voor een jongere goed is dat hij of zij direct wordt geholpen met een uitkering, dan biedt de Participatiewet daartoe de mogelijkheid. Maar categorisch jongeren geen zoektermen opleggen, gaat wat hem betreft te ver.

Bufferbudget en Bestaansbalans

Op aangeven van Lahlah, toonde staatssecretaris Nobel waardering voor de Utrechtse Bestaansbalans. Dat Utrecht via een ‘geitenpaadje’, financiering via de stichting Collectief Kapitaal, vooruitloopt op de invoering van het bufferbudget, vond hij geen probleem. Maar het gaat Nobel te ver om andere gemeenten de ruimte te geven om eenzelfde soort bufferbudget uit eigen middelen te starten. Dat gaat in tegen de huidige wet en zou vooruitlopen op de wetsbehandeling van Spoor 1.

Vereenvoudiging

Het warme pleidooi van Lahlah voor ambtshalve toekenning van de Individuele Inkomensvoet (IIT), kreeg weliswaar bijval van Van Dijk en Welzijn maar leidde niet tot enthousiasme bij Nobel.

De staatssecretaris ziet de jaarlijks individuele toetsing van de aanvraag als een goed moment te kijken naar de mogelijkheid om mensen toch naar betaald werk te leiden. Dat de toeslag enkel geldt voor mensen die al langere tijd in de bijstand zitten en de kans dat zij nog betaald werk kunnen doen uitzonderlijk klein is, deed daar wat hem betreft niets aan af.

Het antwoord stelde Lahlah teleur. Voor ambtshalve toekenning hoefden ‘slechts drie woorden in de wet te worden geschrapt’. Als een dergelijke eenvoudige aanpassing al niet haalbaar is, is de ambitie van het kabinet om zaken eenvoudiger te maken voor inwoners ‘ongeloofwaardig’, vond zij.

Sociale ontwikkelbedrijven

Daan de Kort en andere Kamerleden noemden de sociale ontwikkelbedrijven essentieel om mensen met een beperking toch bij reguliere werkgevers aan het werk te helpen. De expertise van de ontwikkelbedrijven moet hiervoor overeind blijven.

Staatssecretaris Nobel deelt die mening maar meldde ook dat hij geschrokken is van de grote verschillen tussen sw-bedrijven. Hij vindt die te groot en wil dat er minimumeisen komen waar de dienstverlening van sw-bedrijven aan moet voldoen. Hij memoreerde de miljard euro dat het kabinet de komende tien jaar extra voor de sector heeft uitgetrokken. 'Daar mag best wat tegenover staan', aldus de bewindsman.

Banenafsprak

Chagrijn was er bij Léon de Jong over de Banenafsprak en daarbij kreeg hij bijval van De Kort. Hoewel 'de markt het best goed heeft gedaan', heeft de overheid z'n belofte niet waargemaakt. Dat de overheid veel passend werk heeft uitbesteed aan marktpartijen en dat de cijfers dus een vertekend beeld geven, zoals de staatssecretaris uitlegde, maakte weinig indruk.

Wat de PPV betreft moet er in de Trêveszaal een dashboard komen met de scores van de verschillende ministeries. "Dan kunt u uw collega's iedere vrijdag daarop aanspreken. Dat ze een verantwoordelijkheid hierin hebben. En dat het kabinet niet straks een quotumplicht bij reguliere werkgevers opleggen terwijl je als overheid zelf niet presteert."

Hoewel staatssecretaris Nobel blij is dat SZW zich wel aan de afspraken houdt, deelt hij de zorgen over de Banenafsprak. Toch ziet hij weinig 'in een soort Ranking the Stars'. Bovendien ligt de coördinatie niet bij SZW maar bij BZK. Staatssecretaris Nobel hoopt dat de verruiming van de doelgroep voor de Banenafsprak en de Wet van studie naar duurzaam werk meer zoden aan de dijk zet.

Cao Aan de slag

De staatssecretaris gaf aan dat hij graag bereid is om in gesprek te gaan over de Cao Aan de slag maar dat hij geen partij is in de onderhandelingen en hij dus niet direct aanleiding ziet om financieel over de brug te komen. Bovendien had hij vooralsnog van de partijen 'geen signaal gekregen' dat zijn bemoeienis op prijs wordt gesteld.

Beschut werk

Flach tenslotte drong er bij de staatssecretaris op aan dat het logisch is dat de toekomstige wet aandacht heeft voor het belang van betaald werk bij reguliere werkgevers. Maar het mag volgens de SGP niet zo zijn dat de wet 'die kleine groep kwetsbare mensen voor wie regulier werk nooit weggelegd zal zijn' wegzet als verliezers. "Ook hen moeten we het gevoel geven dat zij bij de winnaars horen. Ook als ze, beschut aan een lopende band bij een sw-bedrijf, de rest van hun leven gelukkig zijn in dat wat zij daar doen. Ik wil dat die sfeer ook in taal in de wet tot z'n recht komt."

Tweeminutendebat

Op verzoek van Esmah Lahlah wordt een tweeminutendebat ingepland, dit zal op donderdag 22 januari plaatsvinden.

Commissiedebat desinformatie en digitale inmenging

Op 16 januari 2025 vond het commissiedebat over Desinformatie en digitale inmenging plaats in de vaste Kamercommissie voor Binnenlandse Zaken. Het debat werd bijgewoond door minister Uitermark (BZK) en staatssecretaris Szabó (Digitale Zaken). Centrale thema's waren de rol van techplatforms in de verspreiding van desinformatie, de kwetsbaarheid van de democratie, en de maatregelen die Nederland en Europa kunnen nemen om digitale inmenging tegen te gaan.

Grote zorgen over Big Tech en desinformatie

Verschillende Kamerleden uitten stevige kritiek op de macht van techgiganten zoals X (voorheen Twitter) en Meta. Kathmann (GroenLinks-PvdA) stelde dat "de Nederlandse kiezer de baas moet zijn, niet Rusland, China of techmiljardairs." Zij pleitte voor meer investeringen in digitale onafhankelijkheid, inclusief Europese alternatieven voor Amerikaanse platforms. Ze benadrukte het belang van lokale en regionale journalistiek als tegengif voor wantrouwen.

Koekkoek (Volt) waarschuwde dat de geopolitieke macht van techbedrijven, in combinatie met desinformatie, een directe bedreiging vormt voor de democratie. Ze riep op tot meer Europese samenwerking en investeringen in kwalitatieve media.

Buijsse (VVD) benadrukte preventie en bewustwording, met nadruk op mediawijsheid vanaf jonge leeftijd. Hij stelde: "Nederland scoort Europees gezien goed qua digitale vaardigheden, maar 100% bereik is het doel."

Uitgebreidere bijdrage van Kamerleden

Tijdens het debat uitten verschillende Kamerleden hun zorgen en voorstellen, waarbij zij ook het belang van de gemeenten benadrukten. Mevrouw Kathmann gaf een gepassioneerde pleidooi voor een digitale 'wasstraat' om Nederland weerbaar te maken. Zij riep op tot diversificatie van de overheidscommunicatie, zodat deze niet afhankelijk blijft van Amerikaanse techplatforms. "Nooddiensten mogen nooit meer zeggen: 'Volg onze Twitterpagina voor actuele informatie'," aldus Kathmann. Daarnaast benadrukte zij de noodzaak om lokale media te ondersteunen en vroeg ze naar de rol van de Nederlandse geheime diensten bij het monitoren van subtiele digitale inmenging.

Koekkoek onderstreepte dat desinformatie niet alleen een technologisch, maar ook een fundamenteel democratisch probleem is. "Vrijheid van meningsuiting wordt geraffineerd misbruikt om macht te verkrijgen," stelde zij. Koekkoek drong aan op meer Europese middelen om techgiganten aan banden te leggen en om Europese alternatieven voor sociale media te ontwikkelen die transparantie en onafhankelijkheid vooropstellen. Daarnaast pleitte ze voor investeringen in mediawijsheid en een wettelijke aanpak van desinformatie.

Paternotte (D66) gaf een uitgebreid overzicht van recente voorbeelden van digitale inmenging in Europa en bekritiseerde de passieve houding van de Nederlandse regering. Hij wees erop dat andere Europese landen al krachtig stelling hebben genomen tegen techgiganten zoals Elon Musk en Mark Zuckerberg, terwijl Nederland stil blijft. "Waarom horen we niets van onze regering over de dreiging van inmenging?" vroeg hij. Hij drong aan op een duidelijke strategie om de Digital Services Act daadkrachtig te handhaven en om kwetsbaarheden in Nederland in kaart te brengen, met speciale aandacht voor de komende gemeenteraadsverkiezingen.

Deen (PVV) benadrukte juist het belang van minder overheidsbemoeienis en sprak zich uit tegen traditionele fact-checking door derde partijen. Hij prees de introductie van community notes op sociale media als een eerlijk alternatief dat gebruikers zelf in staat stelt desinformatie te corrigeren. Dit

standpunt leidde tot felle kritiek van andere Kamerleden, die waarschuwden dat zelfregulering door platforms onvoldoende bescherming biedt tegen kwaadwillende inmenging.

Uitgebreidere inbreng van de bewindspersonen

Minister Uitermark onderkende in haar bijdrage de urgentie van het probleem en benadrukte de noodzaak van een gezamenlijke Europese aanpak. Zij verwees naar de Digital Services Act (DSA) en kondigde aan dat Nederland zich hard zal maken voor een strikte en consequente handhaving. "De DSA biedt ons een raamwerk om Big Tech verantwoordelijk te houden, maar het vereist ook dat we als Europese lidstaten onze tanden laten zien," stelde zij. De minister gaf aan dat Nederland een voortrekkersrol wil spelen in de implementatie van deze wetgeving en wees op de samenwerking met de Europese Commissie om systeemrisico's te definiëren en tegen te gaan. Daarnaast benadrukte zij dat desinformatie een probleem is dat alle lagen van de overheid raakt, inclusief gemeenten.

Staatssecretaris Szabó ging uitvoerig in op de praktische maatregelen die de regering treft. Hij noemde specifiek de kwetsbaarheid van gemeenten en stelde dat de overheid hen actief zal ondersteunen bij het versterken van hun digitale weerbaarheid. "We moeten ervoor zorgen dat gemeenten toegang hebben tot veilige digitale infrastructuur en dat zij minder afhankelijk worden van platforms die buitenlands inmenging faciliteren," aldus Szabó. Hij kondigde aan dat er een uitgebreid overzicht komt van de platforms die gemeenten gebruiken en hoe deze diverser en veiliger gemaakt kunnen worden. Daarnaast benadrukte hij het belang van samenwerking met lokale overheden bij het ontwikkelen van Europese alternatieven voor grote techplatforms.

Beide bewindspersonen benadrukten dat Nederland niet passief kan blijven en dat er snel actie nodig is om de digitale onafhankelijkheid te vergroten. Szabó sloot af met de belofte dat er dit jaar een nationale strategie voor digitale weerbaarheid wordt gepresenteerd, met speciale aandacht voor gemeenten en regionale media.

Stemmingen

Er waren afgelopen week geen stemmingen

Eerste Kamer

Er zijn geen relevante debatten geweest.

Een relevant besluit voor gemeenten is genomen bij de commissie J&V om een schriftelijk overleg met de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid over de monitoring van de Wet inburgering 2021 in te plannen. De commissie heeft besloten om op 28 januari 2025 nader schriftelijk overleg in te brengen. Dit onderwerp is van belang zijn voor gemeenten vanwege hun verantwoordelijkheid in het inburgeringsproces en de impact van monitoringsresultaten op lokaal beleid.

Datum	Onderwerp	Soort overleg
21-01-2025	'Toekomstvisie van de gemeentelijke afvaldiensten' door de NVRD	PET
22-01-2025	Bestrijding witwassen en terrorismefinanciering	CD
22-01-2025	Leraren	CD
23-01-2025	Kinderopvang	CD
23-01-2025	EU asiel- en migratiepact	TB
23-01-2025	Wijziging van de Politiewet 2012 in verband met een delegatiegrondslag voor een algemene maatregel van bestuur over de bewapening en uitrusting van buitengewoon opsporingsambtenaren (Kamerstuk 36 395)	WO
23-01-2025	Digitale inclusie	CD
23-01-2025	Staat van de volkshuisvesting	CD
23-01-2025	Ontwerpbesluit Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg	SO
28-01-2025	Inzet algoritmes en data-ethiek binnen de rijksoverheid	CD
29-01-2025	Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening Caribisch Nederland	CD
29-01-2025	Discriminatie, racisme en mensenrechten	CD
30-01-2025	Opkomende en toekomstige technologieën	CD
30-01-2025	Stand van zaken en voortgang in het VTH-stelsel	RTG
30-01-2025	Arbeidsongeschiktheid	CD
30-01-2025	Telecommunicatie	CD
30-01-2025	Kennisveiligheid	CD
04-02-2025	Wet terugdringen schoolverzuim	IN
05-02-2025	Pacht	CD
05-02-2025	Vreemdelingen- en asielbeleid	CD
05-02-2025	Online veiligheid en cybersecurity	CD
05-02-2025	Staat van de verkeersveiligheid / handhaving fatbikes	TB
05-02-2025	Regio's en grensoverschrijdende samenwerking	CD
05-02-2025	Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming	RTG
06-02-2025	Bescherming persoonsgegevens en digitale grondrechten	CD
06-02-2025	Criminaliteitsbestrijding, ondermijning en georganiseerde criminaliteit	CD
06-02-2025	Buitenlandse inmenging en beïnvloeding	CD
06-02-2025	Wadden	CD
06-02-2025	ABF-rapport 'Evaluatie Woningtekort' en Primos-rapport 'Prognose van bevolking huishoudens en woningbehoefte'	TB
11-02-2025	Verkeersveiligheid	CD

12-02-2025	Toerisme en recreatie	CD
12-02-2025	Bestuurlijke organisatie en democratie	CD
12-02-2025	Sturing in het funderend onderwijs	CD
12-02-2025	Kernenergie	CD
12-02-2025	Arbeidsmigratie	CD
13-02-2025	Klimaatakkoord Gebouwde Omgeving (wordt verplaatst)	CD
13-02-2025	Funderingsproblematiek	CD
13-02-2025	Langdurige zorg	CD
13-02-2025	Verdienvermogen van Nederland	CD
13-02-2025	Rondetafelgesprek over de uitvoering van de Wet open overheid	RTG
13-02-2025	Rondetafelgesprek over Digitale soevereiniteit bij de Rijksoverheid (VNG uitgenodigd)	RTG
18-02-2025	Voorkom de bezuinigingen op het OV' door Vervoerregio Amsterdam	PET
19-02-2025	Brandweer en crisisbeheersing	CD
19-02-2025	Netcongestie en energie-infrastructuur	CD
19-02-2025	Water	CD
20-02-2025	Opvang Oekraïne	CD
20-02-2025	Openbaar vervoer en taxi	CD
20-02-2025	Belastingdienst	CD
20-02-2025	Landbouw, klimaat en voedsel	CD
05-03-2025	Ruimtelijke Ordening	CD
05-03-2025	Energieraad(formeel)	CD
06-03-2025	Arbeidsmarktbeleid	CD
12-03-2025	Integriteit openbaar bestuur	CD
12-03-2025	GGZ/Suicidepreventie	CD
12-03-2025	Gasmarkt en leveringszekerheid	CD
12-03-2025	Mestbeleid	CD
12-03-2025	Vreemdelingen- en asielbeleid	CD
12-03-2025	Marktordening & consumentenbescherming	CD
12-03-2025	Personen- en familierecht	CD
12-03-2025	Technische briefing over de uitvoering van de Wet open overheid	TB
13-03-2025	Uitvoering Sociale Zekerheid	CD
13-03-2025	Gesubsidieerde rechtsbijstand	CD
13-03-2025	Digitaliserende overheid	CD
19-03-2025	Woningbouwopgave en koopsector	CD

19-03-2025	Arbeidsmarktdiscriminatie	CD
20-03-2025	Wet open overheid	CD
20-03-2025	Telecommunicatie en Post	CD
20-03-2025	Verduurzaming industrie	CD
26-03-2025	Onderwijskansen	CD
26-03-2025	Financiën decentrale overheden	CD
27-03-2025	Kansspelen	CD
02-04-2025	Betaalbare energierekening voor huishoudens	CD
02-04-2025	Stikstof en natuur	CD
02-04-2025	Strategische keuzes bereikbaarheid	CD
02-04-2025	Publieke gezondheidszorg	CD
03-04-2025	Leermiddelen in het funderend onderwijs	CD
09-04-2025	Leefbaarheid en Veiligheid	CD
16-04-2025	Toeslagen	CD
17-04-2025	Armoede- en schuldenbeleid	CD
23-04-2025	Klimaatplan	CD
23-04-2025	Bouwregelgeving	CD
24-04-2025	Cluster 6 Actieplan 2.0	CD
24-04-2025	Leefstijlpreventie	CD
24-04-2025	Vreemdelingen- en asielbeleid	CD

CD	= Commissiedebat	RTG	= Rondetafelgesprek
Ges	= Gesprek	SO	= Schriftelijk Overleg
In	= Inbreng verslag (wetsvoorstel)	TB	= Technische Briefing
NO	= Nota Overleg	FV	= Feitelijke Vragen
Pet	= Petitie	WO	= Wetgevingsoverleg

21 – 23 januari (week 4)

WOENSDAG

- 10.30 uur Tweeminutendebat politie (CD 19/12)
- 11.00 uur Debat over het demonstratierecht in Nederland

DONDERDAG

- 10.15 uur Tweeminutendebat Energiebesparing (CD 18/12)
- 10.40 uur Tweeminutendebat Participatiewet (CD 16/1)
- 11.05 uur Tweeminutendebat Sociaal minimum Caribisch Nederland (CD 11/12)
- 11.30 uur Tweeminutendebat Verzameldebat CAS (15/1)
- 13.30 uur Tweeminutendebat Spoor (CD 16/1)

28 – 30 januari (week 5)

DINSDAG

- 16.15 uur Debat over de ongeregelheden tijdens de jaarwisseling

DONDERDAG

- 11.30 uur 35 968 Archiefwet 2021

4 – 6 februari (week 6)

- 36 264 Verzamelwet gegevensbescherming
- 36 571 Wet aanscherping strafbaarstelling ronselen

11 – 13 februari (week 7)

- 35 386 Initiatiefvoorstel invoering van een vuurwerkverbod voor consumenten (voortzetting)

18 – 20 februari (week 8)

- 36 535 Wijziging van de Wet inburgering 2021 i.v.m. de kosten van gemeenten
- 36 446 Wet toelating terbeschikkingstelling van arbeidskrachten

21 februari t/m 3 maart (week 9)

Voorjaarsreces

Ongepland:

- 36 483 Tweede tranche wijziging Wet publieke gezondheid
- 36 547 Wet modernisering en uitbreiding strafbaarstelling mensenhandel
- 35 985 Wet markt en overheid

Komende voorstellen Europese Commissie

Datum	Relevante voorstellen
11-02-2025	Commissie werkprogramma
19-02-2025	A vision for agriculture and food
26-02-2025	Clean industrial deal
	Omnibus simplification package
05-03-2025	Union of skills

Consultaties Europese Commissie

Datum	Onderwerp	Type
11-02-2025	Reform and Growth Facility for the Western Balkans	Voorstel voor een verordening
13-02-2025	Lift safety – Evaluation of the Lifts Directive	Evaluatie
24-12-2024	Firearms trafficking Directive	Richtlijn
02-01-2025	European digital identity framework – verification of electronic attestation of attributes	Uitvoeringsverordening
02-01-2025	European Digital Identity Framework – cross-border identity matching	Uitvoeringsverordening

Agenda Congres Raad van Europa

Datum	Onderwerp
25-03-2025 / 27-03-2025	Sessie 48
28-10-2025 / 30-10-2025	Sessie 49

Het VNG Lobbymemo wordt gemaakt door:

Den Haag: Eric de Rijk, Richard van Vliet, Jesse de Jong-Paalfvast en Behzad Sourani
Brussel: Team Europa